

Силабус
навчальної дисципліни
Історія міжнародних відносин
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма Середня освіта (Захист України)
Спеціальність A4.16 Середня освіта (Захист України)
Галузь знань A Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти другий (магістратура)

Викладач (і)	Макаренко Тамара Петрівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/macarenko/
Контактний тел.	+380505136141
E-mail викладача:	tamara_makarenko@ukr.net
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3 / 90	12/4	10/4	68/82	залік

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: історія, міжнародні відносини, суб'єкти міжнародних відносин, міжнародні організації, дипломатія, системи міжнародних відносин.

Мета та предмет курсу: Мета курсу – формування у майбутніх спеціалістів систему знань про історію міжнародних стосунків, формування векторів зовнішніх політик держав світу, міжнародних політичних блоків та союзів та інші аспекти, що є предметом курсу. Навчити здобувачів характеризувати основні періоди розвитку міжнародних відносин, самостійно аналізувати міжнародну політику на різних історичних етапах, розбиратися в основних аспектах зовнішньої політики впливових держав світу. Предметом вивчення є зародження та розвиток міжнародних відносин з найдавніших часів; еволюція зовнішньої політики провідних європейських держав світу в історичній послідовності, зміна однієї системи міжнародних відносин іншою; причини формування та закономірності функціонування цих систем.

Компетентності та програмні результати навчання:

№	Програмні компетентності	Компетентності	Результати навчання
1	Загальні	ЗК1. Громадянська компетентність. Здатність діяти відповідно і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.	ПРН2. Розв'язувати конфліктні ситуації у найбільш ефективний спосіб.

2	Фахові	<p>СК4. Предметна компетентність. Здатність формувати в учнів безпеково-правову компетентність на основі навчального предмета «Захист України».</p> <p>СК13. Компетентність педагогічного партнерства. Здатність до суб'єктивної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.</p> <p>СК17. Оцінювально-аналітична компетентність. Здатність здійснювати оцінювання та аналіз результатів навчання учнів.</p> <p>СК22. Рефлексивна компетентність. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначити індивідуальні професійні потреби.</p>	<p>ПРН11. Залучати до навчання предмета «Захист України» матеріал інших предметів.</p> <p>ПРН12. Добирати доцільні методи і прийоми навчання предмета «Захист України».</p> <p>ПРН18. Виявляти індивідуальний підхід до учнів з особливими потребами.</p> <p>ПРН 22. Використовувати нові методи і прийоми навчання.</p>
---	--------	--	--

Зміст курсу:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин. Криза та занепад Версальсько-Вашингтонської системи.

Версальський договір, Ліга Націй, репарації, колективна безпека, ревізіонізм, мілітаризм, ізоляціонізм, фашизм, агресивний блок, Мюнхенська угода, баланс сил.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин. Постбіполярний світ.

Ялтинська конференція, Потсдамська конференція, ООН, біполярність, «холодна війна», гонка озброєнь, розрядка, нове політичне мислення, постбіполярність, глобалізація, однополярний і багатополарний світ.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Європейська інтеграція. Сучасні концептуальні моделі світового порядку. Трансформація міжнародних відносин в умовах глобалізації. Контури нової парадигми організації світового порядку. Інтеграційні процеси в світі.

Європейська інтеграція, Європейський Союз (ЄС), глобалізація, регіоналізація, світовий порядок, багатополарність, однополярність, геополітика, м'яка сила, глобальне управління, постбіполярний світ, світова економіка, інформаційне суспільство, неолібералізм, глобальні виклики, міжнародні організації, транснаціональні корпорації, нова парадигма світового порядку.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Регіональні та субрегіональні системи міжнародних відносин. Сучасні виклики розвитку міжнародних відносин. Суперечності інтересів учасників міжнародних відносин. Нові методи вирішення міжнародних суперечностей.

Регіональна система, субрегіон, міжнародна безпека, багатополарність, конфлікт, міжнародна криза, дипломатія, санкції, медіація, миротворчість, арбітраж, переговори, колективна безпека, міжнародне право, глобалізація, гібридні загрози, конфлікт інтересів, міжнародні організації, мирне врегулювання, багатостороння дипломатія.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 5. Проблеми безпеки і стабільності в світовій політиці. Міжнародний тероризм. Нова структура міжнародних організацій.

Міжнародна безпека. Національна безпека. Воєнна безпека. Кібербезпека. Інформаційна безпека. Гібридні загрози. Міжнародний тероризм. Терористична організація. Радикалізація. Екстремізм. Фінансування тероризму. Антитерористична політика. Миротворчість. Конфліктогенність міжнародних відносин. Глобальні виклики. Регіональні конфлікти. Міжнародна коаліція проти тероризму. ООН (Організація Об'єднаних Націй). Рада Безпеки ООН. НАТО (Організація Північноатлантичного договору). ЄС (Європейський Союз). ОБСЄ (Організація з безпеки і співробітництва в Європі). Регіональні системи безпеки. Колективна оборона. Мирне врегулювання конфліктів. Міжнародне право у сфері безпеки. Гуманітарна безпека. Нова архітектура міжнародних відносин. Мультилатералізм (багатостороння співпраця). Реформування міжнародних організацій. Безпекова політика ЄС (CFSP, CSDP). Глобальне управління (global governance). Транснаціональні загрози. Постбіполярна система міжнародних відносин.

Методи навчання: Поєднання традиційних і нетрадиційних методів навчання з використанням інноваційних технологій:

Словесні: лекції (тематична/проблемна), пояснення, проблемна бесіда, дискусія, мозковий штурм, інтелект-карти тощо.

Наочні: пояснювально-ілюстративний метод, показ і обговорення навчальної презентації тощо.

Практичні: ситуаційні дослідження, метод кейсів, метод моделювання практичних ситуацій, розв'язування психологічних задач, професійно-зорієнтованих ситуацій, робота в малих групах, виконання практичних вправ тощо.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання тем курсу, що були пропущені або не підготовлені, відбувається на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для студентів БДПУ згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до студента можуть бути застосовані дисциплінарні заходи. При виконанні письмових робіт не допустимим є порушення академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботах є підставою для їх незарахування викладачем. Списування під час підсумкового контролю знань заборонені. Здобувачі освіти, які отримали незадовільну підсумкову оцінку мають право на перескладання у встановлені терміни.

Політика щодо використання штучного інтелекту. У рамках курсу "Освітнє законодавство у діяльності педагога", ви можете відповідально використовувати інструменти штучного інтелекту (ШІ) для підвищення ефективності навчання, наприклад, для попереднього структурування навчальних матеріалів, підтримки мовних

компетентностей або пошуку та узагальнення великих обсягів інформації з нормативно-правових актів. З огляду на специфіку освітнього законодавства, ви зобов'язані здійснювати критичну верифікацію всіх згенерованих ШІ виходів, особливо щодо цитувань та правових положень, оскільки системи ГШІ можуть генерувати недостовірні факти або вигадані посилання ("галюцинації"), що є неприпустимим у сфері професійної юридичної відповідальності. Наголошую, що основним принципом є повна прозорість: у всіх позааудиторних письмових роботах необхідно обов'язково розкривати внесок ШІ, використовуючи стандарт GAIDeT, зазначаючи інструмент та делеговані завдання; при цьому відповідальність за зміст та академічну доброчесність роботи завжди несе лише здобувач. Ми заохочуємо вас інтегрувати ці технології для формування ШІ-грамотності, але кінцеве оцінювання завжди базуватиметься на демонстрації вашої індивідуальної здатності до аналізу та застосування освітнього законодавства.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекційні та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: вивчення дисципліни передбачає використання мультимедійного обладнання, комп'ютерної техніки та пакетів прикладних програм Microsoft Power Point, Microsoft Office Excel, Microsoft Word, Moodle, Zoom.

Система оцінювання та вимоги: Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у шкалу ECTS. Бали нараховуються за виконання завдань аудиторної роботи, практичних робіт, тестів, індивідуальних завдань, самостійної роботи. Для кожного здобувача вищої освіти інформація про критерії оцінювання та його успішність доступна у Moodle. Підсумковий контроль відбувається у формі заліку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
ЗМ 1		ЗМ2		ЗМ3		ЗМ4		ЗМ5		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	

Максимальна оцінка навчальних досягнень здобувача

1. Максимальна сума балів поточного контролю (практичні та самостійні роботи) – 50 балів.
2. Максимальна сума балів підсумкового контролю (екзамен) – 50 балів.
3. Максимальна сума балів за навчальну дисципліну (підсумкове оцінювання) – 100 балів (за університетською шкалою та шкалою ECTS).

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Базова:

1. Брусиловська О.І. Історія міжнародних відносин: 1640-1914: навчально-методичний посібник / О.І.Брусиловська, І.В.Максименко, М.С. Покась; Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова. Одеса: Астропринт, 2022. 279 с.
2. Головченко В.І., Степанов О.П. Нариси з історії міжнародних відносин та зовнішньої політики Азії й Африки: навчальний посібник. К.: Юрисконсульт, 2014. 424 с.
3. Горбань Ю.А. Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV-XX століть: навчальний посібник. К.: Вікар, 2003. 435 с.
4. Зінченко А.А. Історія дипломатії від давнини до початку нового часу. Вінниця: Нова книга, 2002. 376 с.
5. Іваницька О.П. Історія міжнародних відносин (1918-1945): навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 632 с.
6. Історія міжнародних відносин (1914-2015): навчальний посібник / Я.Б. Турчин, Р.Б. Демчишак, Л.С. Матлай. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 140 с.
7. Історія міжнародних відносин: підручник / І.В. Алексеєнко, А.Х. Маргунов, І.А. Єремеева. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 228 с.
8. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 376 с.
9. Капітоненко М. Міжнародні конфлікти. К.: Либідь, 2009. 352 с.
10. Кошпель О.А., Пархомчук Є.С. міжнародні системи та глобальний розвиток. Київ, 2004.
11. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті рр.) / В.А. Манджола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков. К.: Либідь, 1999. 558 с.
12. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1970 – 2000 рр.) /В.С. Бруз, В.М. Матвієнко та інші. К.: «Либідь», 2000.
13. Міжнародні відносини (1918-2000 рр.): підручник /В.А. Манджола, М.М.Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та інші. К.: «Либідь», 2001. 622 с.
14. Моренчук А.А. Інтерактивний навчально-методичний комплекс. Дисципліна «Історія міжнародних відносин. Частина 1. Від найдавніших часів до кінця «холодної» війни». Луцьк: східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. 2017. Електронний варіант.
15. Орлова Т.В. Історія сучасного світу. К.: Знання, 2006. 552 с.
16. Хижняк І.А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918 рр.): підручник. К.: Персонал, 2009.

Допоміжна:

1. Бжезінський З. Україна в геостратегічному контексті. Київ, 2006. 102 с.
2. Бжезінський З. Велика шахівниця. Львів, 2000. С
3. Бруз В.О. ООН і регулювання міжнародних конфліктів. Київ, 1995. 110 с.
4. Булик М.В. Історія міжнародних відносин у давні часи: навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2017. 274 с.
5. Волес В., Волес Г. Творення політики в Європейському Союзі. Київ, 2004. 871 с.
6. Європейська інтеграція України: політико-правові проблеми. Київ, 2005. 330 с.
7. Кіссинджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. К.: Наш формат, 2017. 320с.
8. Марущак М.Й. Історія дипломатії і ХХ століття. Львів, 2003. 303 с.
9. Матлай Л.Я. Дипломатія України: навчальний посібник. Львів: видавництво Львівської політехніки, 2020. 260 .
10. Притуляк П.П. Україна і Брестський мир. Київ, 2004. 216 с.
11. Світова дипломатія: історія і сучасність. Збірник матеріалів. Київ, 2007. 447 с.
12. Троян С.с. Вступ до теорії міжнародних відносин: навчальний посібник. Київ, 2000. 139 с.
13. Хмель А.О. теорія міжнародних відносин. Методичні вказівки до семінарських занять. Миколаїв: видавництво ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 52 с.